

רבינו גרשום

דאי לא שיר. מצי למימר ליה הלוקח דקא מכחשי לארעאי עקור אילנן שקול וזיל. ומה טעם מקדיש החורב המורכב וסדן השקמה משום דקא ינקי משדה הקדש ומשתכח דקא מוהני משל הקדש. אבל חורב שאין מורכב ושקמה לא הוי מוקדש. ולדברין אילנות לפניו יש לו קרקע מקום האילנות משיפולא עד תוהם. אי הכי אמאי הקדש חורב וסדן השקמה. והא כי ינקי מדנפשיהו קא ינקי. דאיכא למימר דשייר המקדש מקום האילנות ומחורל קא ינקי. אלא שימ מדהקדש חורב וסדן ולא שייר כלום בקרקע הכי נמי להיכא דמכר קרקע ושייר אילנות לפניו אין לו קרקע וקשיא לרב הונא. אלא שי"מ מראמר רב הונא לעיל מכר את השדה ושייר אילנות לפניו יש לו קרקע כדרבנן ס"ל דאמרי בעין רבנן מוכר ושייר מקום אילנות: ור"ש דאמר. המקדיש את השדה הקדש חורב וסדן שקמה ומשום דמשהה הקדש קא ינקי כר"ע ס"ל דאמר מוכר בעין יפה מוכר כ"ש מקדיש. ואי קשיא לך ריש גמי אליבא דרבנן מצי למימר אן אין מה נמי אלא מפרש לקמן מזה הפרש יש: פשיטא. דהכי הוא דרב הונא כרבנן ס"ל. להכי נפקא מינה. ויש לו מקום האילנות לעולם דאי מתעקרו דיבשי הדר מצי שתיל במקומן:

^(א) אינו מוכן כוונתו ואולי גדל"ג ר"ש אליבא דרבנן נמי מצי לאוקמה דכמו שפירש לקמן (דף ע"ב ע"א) אלא א"ר דאמרי לא ידע דמה הפרש יש בין מוכר למקדיש כל"ל ועיי' בתוס' כאן פ"ה מדנפשיהו.

עא:

לִימָא לִיה עקור אִינַךְ שקורֵּ וזי"ל. פ"ה עקור אילנך לכשייבש ותימה דמה כח^(א) הוא זה דמנא ליה שאינו רואה לעולם להסתלק מן הקרקע ואין ה"נ דמאי א"ל עקור אילנך לכשייבש ועוד מדמסיק בתר הכי דאי נפלי הדר שמיל להו משמע דעד השתא הא דקאמר יש לו קרקע היינו לזרוע תחת האילן ועל זה אינו מפרש שום טעם ועוד קשה דהשתא משמע דטפי אית ליה בקרקע ^(ב) דמשייר לפניו ב' אילנות ממאי דאית ליה דרך כשמשייר צור ודות לר"ע וצלוקת הוי איפכא דקנה ב' לא קנה קרקע לפי מה דפרישית צפרק חזוקת הבתים (לעיל דף לז). וקנה צור ודות יש לו דרך לר"ע על כן נראה לר"י לפרש דאי ^(ט) לאו דלא שייר כלל קרקע לימא ליה עקור אילנך לאלתר^(ב) ולכן זקוק הוא

לשייר הקרקע ליניקת האילן ומיגו דנחת לשיורא משייר נמי קרקע לזרוע סביב האילן וליטע אחר במקומו לכשייבש כדמסיק אבל גבי לוקח לא שיך למימר הכי מגו דזבין קרקע ליניקת האילן זבין נמי לזרוע סביב וליטע אחר במקומו שהמוכר מה שהוא רואה מוכר ומה שרואה משייר אבל הלוקח אינו קונה מה שרואה אלא מה שהמוכר רואה למכור לו וא"ת דהשתא משמע דטפי משייר קרקע עם האילן ממנה שמשיר דרך לצור ודות ולעיל משמע דאי לאו דרב הונא הוה אמינא מכר קרקע ושייר ^(א) אילנות שנים אין לו קרקע אפילו לרבנן כדמסיק דאי נפלי הדר שמיל להו ואמאי הא ^(ט) לרב' כששייר צור ודות יש לו דרך א"כ כ"ש שיש לו קרקע עם האילנות ששייר כדפי' וי"ל דה"מ מעיקרא דלא ידעינן טעמא דמיגו דנחת לשיורא משייר טפי דרך לצור ודות לפי שהוא זריך יותר דרך לצור ודות ממנה שזריך לקרקע בשביל האילן אבל השתא דאשמעינן רב הונא טעמא מיגו דנחת לשיורא שייר טפי קרקע עם האילן מדמשייר דרך עם צור ודות דהא ודאי ביניקת האילן משייר טפי מדרך לכולי עלמא שאינו רואה לקוּוּ לאלתר:

ואי בלפא דעתך שיורי משייר ב'ו'. תימה לר"י ולר"ת דמ"מ לאו מדנפשיהו ינקי * דלא שייר אלא חוזה לו כמלא אורה וסלו כדאמרינן צפרק הספינה (לקמן דף פב.) והאילן יונק ט"ז אמה וי"ל דלא מפליג ר"ש ואמר אפילו חרוב ושקמה שענפיו יוצאים חוץ לגט' אמה קאמר דהקדיש ואמאי הא לא ינקי משדה הקדש שקנה כל הקרקע שחתת ענפיו וחוצה להן כמלא אורה וסלו א"י כשהוא מוכר לאחרים לא קנה הלוקח אלא חוזה להן כמלא אורה וסלו אבל הכא כשמשייר לעצמו משייר כל זורך יניקת האילן¹: **מדנפשייהו קא ינקי**. תימה מאי קשיא ליה נהי דגבי מכר אמר דמשייר קרקע צדדי אילן גבי הקדש לא משייר דמקדיש טפי צעין יפה מקדיש ממוכר וכי האי גוונא פריך לקמן לר"ש אליבא דמ"ד מקדיש אילן אחד לא הקדיש קרקע אי אליבא דר"ע האמר מוכר צעין יפה מוכר לענין דרך כל שכן מקדיש דמקדיש טפי צעין יפה הוא מקדיש להיות קרקע קדושה לגבי אילן אע"ג דבמכר אין הקרקע מכורה עם האילן דכן זריך לפרש כדפרישית בחזוקת הבתים (לעיל דף לו: ד"ה ממטע^א) והיה ר"י מתחך דהכא לא צעי לשנויי משום דאית לן לדמויי הקדש או למכר או למתנה וא"כ לא הוה דמי אחד מינייהו דבמכר משייר צדדי אילן קרקע ולמתנה נמי לא דמי דמתנה נתן את כולן אבל לקמן פריך שפיר דכיון דסבך ר"ע דמוכר צעין יפה מוכר א"כ מקדיש צעין יפה מקדיש כמו במתנה דבמתנה נמי הוי דינא דכי יהיב ג' אילנות צוה אחר זה יהיב נמי קרקע וחזר צו ר"י דא"כ מגופה דמתניתין תפשוט דר"ש דלא כר"ע דבמתנה לכולי עלמא נתן את כולן ובהקדש קאמר ר"ש דלא הקדיש את כולן ובמסקנא נמי מפרש דר"ש לדבריהם דרבנן קאמר פירוש די לכס אס תעשו עין יפה דהקדש

מעט יותר ממכר ואלא הקרקע ולא תאמרו בהקדש צעין יפה אין נראה לגמרא שיהא בהקדש עין יפה טפי ממכר אלא פורתא דהיינו לענין שאס הקדיש אילן הקדיש נמי קרקע אף על גב דבמכר לא מכר קרקע עם האילן אבל עין יפה כולי האי שיהא קרקע של החרוב קדוש צדדי שדה כולי האי אין לנו לעשות עין יפה לר"ש והשתא לפירוש זה משמע דאית לן למימר טפי כשמוכר אילן שיהא קרקע הזריך לאילן מכור עם האילן מדמינא כשמכר שדה שיהא הקרקע הזריך לאילן המשויר מכור עם השדה ותימה דמשמע דאי לאו מילתא דרב הונא הוה אמינא מוכר קרקע ושייר אילנות לפניו אין לו קרקע אלא מכר הקרקע הזריך לאילן צדדי שדה אע"ג דכשמכר אילן לא מכר קרקע הזריכה לאילן וי"ל דהיינו משום דאי לאו דרב הונא הוה ס"ד דכשמכר שדה ושייר אילן מכר כל השדה אף הזריך לאילן ששם שדה על הקרקע יותר ממנה ששם אילן על הקרקע הזריכה לו אבל השתא דאשמעינן רב הונא דשם שדה לא מהני ליה לאדבדבי צדדי שדה משום דנחת לשיורא סברא היא למשדיה בתר אילן המשויר לפי שאי זריכה לאילן נצתר שדה המשויר וא"ת אכתי והא במסקנא דשמעתין אמר לצדיהם דרבנן קאמר לאזרו לי מיהא דלא ליהוי הקדש כמו מתנה אלא לכל היותר לא הקדיש אלא חרוב וסדן וצדכי הוי מקדיש צעין יפה טפי ממכר ואע"ג דבמכר לא מכר חרוב ולא קרקע הזריך לו כשהקדיש הקדיש כל הקרקע ולכן הקדיש גם החרוב וכמו שאמר ר"ש לרבנן כן נאמר עתה אליבא דר"ש כל זמן שלא ידע הצרייתא דמייתי מינה דלא הקדיש טפי ממכר ואומר ר"י דאע"ג דקאמר הכי ר"ש לרבנן במסקנא מכל מקום נראה לגמרא דוחק לר"ש לומר שיסבור דכולי האי מקדיש צעין יפה טפי ממכר. ר"י:

רב **הונא ברבנן פשיטא**. תימה לרשב"א מנין פשיטא לו זה ע"כ היינו משום דלרבנן יש לו דרך כשמשייר צור ודות וכל שכן כשמשייר

המוכר את הבית פרק רביעי בבא בתרא

דאס **איפא דלא שייר כו'**. ואנן סהדי דלדעת כן עיבד את האילנות לעצמו שהיו כאן לעולם אף לחזור וליטע אחרים במקומן כדרך שהיה לו כח זה באילנות הללו עד עכשיו אבל לוקח אילנות אין לומר לצורך כל הימים לקחו וליטע אחרים במקומן דעביד איניש דזבין

ארעא ליומיה ולפירות קנאו: לא **הקדיש**. מכל הנך דלמנן לא מכר: **אלא חרוב המורכב כו'**. אבל שאר אילנות ממילא קדושים הם בכלל שדה כמו שמכורין מסתמא בכלל שדה: **אמר ר"ש מה טעם**. הוו מוקדשין חרוב וסדן טפי מכל הנך דלעיל דס"ל מקדיש כמוכר שלא הקדיש אלא דברים דשייכי לשדה טובא דהוו נמי מכורין לענין מכר והלכך חרוב המורכב אינו מוקדש בכלל שדה: **הואיל ויונקין משדה הקדש**. הוא

הקדיש את השדה צעין יפה אפילו מקום החרוב והסדן וכששיירו לעצמו לא שייר עמנהן קרקע נמצאו גדלים מקרקע הקדש וגידולי הקדש הקדש נינהו. אלמא המשייר אילנות לעצמו אינו משייר קרקע אלא צעין יפה מוכר ומקדיש כל הקרקע: **ואי אמרם**. דמאן דמזבין קרקע לאחר ומשייר אילנות לעצמו משייר כמו כן קרקע יניקת האילנות וה"ה למקדיש אליבא דר"ש דהא כי הדדי נינהו א"כ אמאי קדשי חרוב וסדן משום שיונקין משדה הקדש הא כי ינקי מדנפשייהו קא ינקי ממנה ששייר לעצמו ולא מקרקע הקדש: **ומשני ר"ש דאמר כר"ע**. רבו דמוכר צעין יפה מוכר הכל ולא שייר מן הקרקע כלום בין לצורך דרך צור ודות שעביד בין ליניקת האילנות ששייר לפניו ומאי לוקח למימר ליה היום ולמחר כשייבש האילן עקור אילנך שקול וזיל וה"ה להקדש ומיזה לגבי מוכר בכלל שדה דברים שאין בכללו לא שיך למימר עין יפה ועין רעה דמה שלא פירש לא מכר. והשתא הדר ציה הגמרא ממאי דאמר לעיל [ע"א] ואפילו לרבי עקיבא כו': **ורב הונא**. דמשייר קרקע עם האילנות דלמר כרבנן דצעין רעה מוכר ושייר לעצמו ממנה שמכר את הזריך ליניקת אילנותיו דומיל דדרך צור ודותו ששייר עם הצור והדות. ומיזה במסקנא דשמעתא [ע"א]: מיתוקמא הא דרב הונא אפילו לר"ע וה"נ אמרינן בחזקת הבתים (לעיל דף לז.) פשיטא מכר קרקע ושייר האילנות לפניו יש לו קרקע ואפילו לר' עקיבא כו'. והא דמשני גמרא ר"ש דאמר כר"ע ולא קמשני ר"ש ס"ל המקדיש צעין יפה מקדיש טפי ממוכר דאילו מוכר ושייר אילנות לפניו כמו כן שייר קרקע לעצמו כדרך הונא אבל מקדיש צעין יפה הקדיש הכל ולא שייר אלא החרוב לצדו בלא קרקע ליכא למימר הכי דאס כן לאו למוכר מדמי ליה מכל וכל ולא לנותן מתנה מדמי ליה מכל וכל אלא קצת מדמי ליה למוכר דלא הקדיש אלא דברים שבכלל שדה ולנותן מתנה מדמי ליה שלא שייר כלום לעצמו צמה שפירש והקדיש דכל הקרקע הקדיש ולא שייר מקום יניקת חרוב והא לאו סברא הוא אלא או לנותן מתנה מדמי ליה לגמרי כרבנן דאמרי הקדיש את כולן או למוכר מדמינא ליה מכל וכל דכי היכי דמוכר שדה לא מכר צור וגמ וסובך הוא הדין למקדיש וכי היכי דמוכר צעין יפה מוכר כל מה שפירש מצריכתו ולא שייר מן הקרקע כלום אפילו ליניקת אילנותיו ה"ה למקדיש: וקמתמנה **כרבנן פשיטא**. כיון דצעין רעה מוכר ועוד דמאי לוקח למימר ליה עקור אילנך שקול וזיל משום דמכחשי בצארעא קל וחומר הוא לגבי צור ודות דלא מכחשי בצארעא ואפ"ה אמרי רבנן דשייר דרך לעצמו לצורו ולדותו כל שכן גבי אילן: **נפקא מינה**. הא דרב הונא דאמא לאשמעינן אליבא דרבנן דשייר קרקע לעצמו דאי נפלי הדר שמיל להו דאי לאו דרב הונא הוה אמינא שייר אילנות לפניו יש לו קרקע כל ימי קיום האילנות

מעט יותר ממכר ואלא תאמרו בהקדש צעין יפה אמתא דהיינו לענין שאס הקדיש אילן הקדיש נמי קרקע אף על גב דבמכר לא מכר קרקע עם האילן אבל עין יפה כולי האי שיהא קרקע של החרוב קדוש צדדי שדה כולי האי אין לנו לעשות עין יפה לר"ש והשתא לפירוש זה משמע דאית לן למימר טפי כשמוכר אילן שיהא קרקע הזריך לאילן מכור עם האילן מדמינא כשמכר שדה שיהא הקרקע הזריך לאילן המשויר מכור עם השדה ותימה דמשמע דאי לאו מילתא דרב הונא הוה אמינא מוכר קרקע ושייר אילנות לפניו אין לו קרקע אלא מכר הקרקע הזריך לאילן צדדי שדה אע"ג דכשמכר אילן לא מכר קרקע הזריכה לאילן וי"ל דהיינו משום דאי לאו דרב הונא הוה ס"ד דכשמכר שדה ושייר אילן מכר כל השדה אף הזריך לאילן ששם שדה על הקרקע יותר ממנה ששם אילן על הקרקע הזריכה לו אבל השתא דאשמעינן רב הונא דשם שדה לא מהני ליה לאדבדבי צדדי שדה משום דנחת לשיורא סברא היא למשדיה בתר אילן המשויר לפי שאי זריכה לאילן נצתר שדה המשויר וא"ת אכתי והא במסקנא דשמעתין אמר לצדיהם דרבנן קאמר לאזרו לי מיהא דלא ליהוי הקדש כמו מתנה אלא לכל היותר לא הקדיש אלא חרוב וסדן וצדכי הוי מקדיש צעין יפה טפי ממכר ואע"ג דבמכר לא מכר חרוב ולא קרקע הזריך לו כשהקדיש הקדיש כל הקרקע ולכן הקדיש גם החרוב וכמו שאמר ר"ש לרבנן כן נאמר עתה אליבא דר"ש כל זמן שלא ידע הצרייתא דמייתי מינה דלא הקדיש טפי ממכר ואומר ר"י דאע"ג דקאמר הכי ר"ש לרבנן במסקנא מכל מקום נראה לגמרא דוחק לר"ש לומר שיסבור דכולי האי מקדיש צעין יפה טפי ממכר. ר"י:

רב **הונא ברבנן פשיטא**. תימה לרשב"א מנין פשיטא לו זה ע"כ היינו משום דלרבנן יש לו דרך כשמשייר צור ודות וכל שכן כשמשייר

אילן

מסורת הש"ס

^(א) ז"ל הוכחה הוא. רש"ש, ^(ב) ז"ל לרבנן, ^(ג) הקהילות יעקב מאיין בלדף לו: ד"ה מכר,

—❧—

גליון הש"ס

^(א) תוס' ד"ה ואי כו' דלא שייר אלא חוצה לו. עיין לעיל כו ע"א תוס' ד"ה לא:

—❧—

הגהות הב"ח

^(א) תוס' ד"ה לימא וכי' דטפי אית ליה בקרקע היכא דמשייר: (ב) בא"ד לרבי' לפרש דאי איתא דלא שייר: (ג) בא"ד ה"א מכר קרקע ושייר לפניו שני אילנות אין לו קרקע: (ד) ד"ה מדנפשייהו וכי' ואומר ר"י דודאי לר"ש דלא עביד:

—❧—

מוסף תוספות

א. שאילנותיו יונקים משדה חברו. מוס' י"ד. ואע"ג דקונה שני אילנות בשל חברו אין המוכר יכול לומר לו עקור מעתה אלא עומדין שם עד שיבשו הני מילי גבי לוקח שני אילנות דבו"ע ידעי דלא שרי וזויה בכדי אבל משייר שני אילנות סבור הלוקח דכל שקבל מעות ומכר לו את הקרקע לא שייר קרקע לאילנות אלא לקרצצן לעצים שיירין ואמר ליה עקור מעתה. רשב"א. ב. עין דמנין.